

Verkennd onderzoek brengpunt grof afval Gemeente Rozendaal

Sjaak Dreuning Advies
2023

1	Inleiding	3
1.1	De achtergrond	3
1.2	De vraag	3
2	Huidige Situatie	4
2.1	Niet de norm	4
2.2	De Moestuin	5
2.3	Het vangnet	6
2.4	De resultaten	6
3	De uitdagingen	8
3.1	Bereikbaarheid en veiligheid op de locatie.	8
3.2	Naleving juridische kaders	8
3.3	Serviceniveau voor de inwoners	9
3.4	Halen versus brengen van grove afvalstromen	9
3.5	Kwetsbaarheid	9
4	Alternatieven binnen de gemeente	11
4.1	De locatie	11
4.2	Andere vorm van inrichten van de dienstverlening	11
4.3	Samenvatting	12
5	Alternatieven buiten de gemeente	13
5.1	Analyse van contract en samenwerkingsvorm	13
5.2	Analyse van de afrekensystematiek	13
5.3	Omliggende Milieustraten	14
5.4	Ambtelijke verkenning	14
5.5	Aansluiten bij bestaande afspraken	15
6	Locatie Milieustraat Arnhem Noord	16
6.1	De locatie	16
6.2	Samenwerking	16
6.3	De openingstijden	16
6.4	Aan en afrijtijden	17
6.5	Afrekensystematiek	17
6.6	Aandachtspunten	17
6.7	Samenvatting	18
	Samenvatting van de plus en minpunten	18
7	Locatie Recycleplein Doesburg	19
7.1	De locatie	19
7.2	Samenwerking	19
7.3	De openingstijden	19
7.4	Aan en afrijtijden	20
7.5	Afrekensystematiek	20
7.6	Aandachtspunten	20
7.7	Samenvatting	20
	Samenvatting van de plus en minpunten	20
8	Samenvatting	22
8.1	De Moestuin	22
8.2	De drie opties in een oogopslag	23
8.3	Advies	25

1 INLEIDING

1.1 DE ACHTERGROND

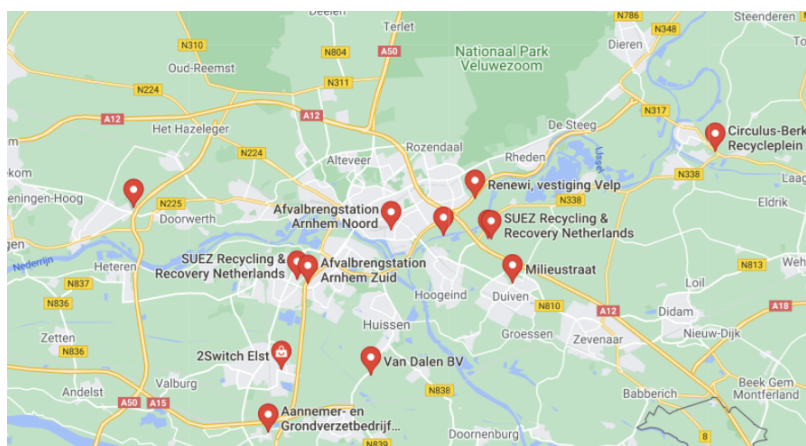
De gemeente Rozendaal is een gemeente met circa 725 woonhuisaansluitingen en iets meer dan 1750 inwoners. In 2020 is de gemeenteraad akkoord gegaan met de implementatie van het nieuwe grondstoffenplan. Onderdeel van dit grondstoffenplan is een onderzoek naar een duurzame invulling van een brengvoorziening van het grof huishoudelijk afval.

In de huidige situatie is de brengvoorziening voor de inwoners om hun grof afval gescheiden weg te brengen beperkt. De Moestuin is een kleine locatie midden in het dorp. Deze is op de laatste zaterdag van elke maand geopend tussen 09:30 en 12:00 als brengvoorziening (milieustraat) voor de inwoners van Rozendaal. Vanwege de omvang van het terrein kunnen inwoners slechts een beperkte hoeveelheid afvalstromen aanbieden. De milieustraat wordt momenteel bemand door eigen personeel. Het afvaltransport en de verwerking van afvalstromen is aanbesteed bij een externe partij. De locatie doet naast milieustraat ook dienst als gemeentewerf met opslag voor materieel en materialen.

Als aanvulling op de brengfunctionaliteit organiseert de gemeente 1x per maand een ophaalronde waar inwoners hun grove restafval aan huis kunnen aanbieden. De inzamelaar zamelt het grove afval in een route in en de verwerker scheidt waar mogelijk mechanisch het grof afval in deelstromen. Het grove afval dat de verwerker niet kan scheiden wordt verbrand. Daarnaast is er ook een maandelijkse ophaaldag voor grof tuinafval.

1.2 DE VRAAG

Om de afvalscheiding van het grove afval te verbeteren en de inwoners ook op de langere termijn een duurzame oplossing te kunnen bieden voor hun grof afval is professionalisering van het brengpunt nodig. Door de geringe omvang van de gemeente lijkt samenwerking met buurgemeenten de meest voor de hand liggende strategie. Het doel van dit project is het verkennen van de mogelijkheden voor de gemeente Rozendaal om een toekomstbestendige acceptatie van grove afval- en grondstoffen te realiseren door de wensen van de gemeente te vertalen naar haalbare scenario's die continuïteit, kwaliteit en kosten waarborgen.

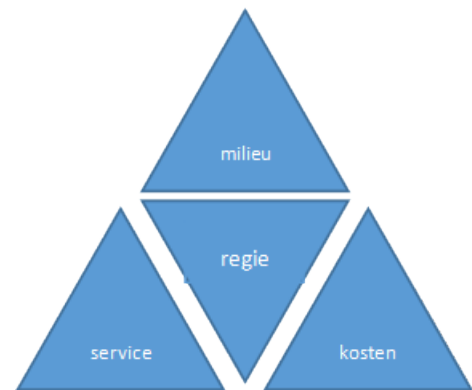

Figuur 1: Overzicht van milieu gerelateerde inzamel punten in de regio

2 HUIDIGE SITUATIE

De huidige situatie brengen we in kaart aan de hand van de afvaldriehoek.

Onderdeel van deze driehoek zijn de kaders, kosten en servicelevels richting inwoners en milieupbrengsten van de gemeentelijke milieustraat. Ook bekijken we op welke wijze de service van de milieustraat van invloed is op de inzameling van grof afval aan huis. We bekijken hoe de milieustraat is georganiseerd. Daar waar mogelijk vergelijken we de gegevens van de gemeente met andere weinig stedelijke gemeenten in Nederland. De

Figuur 2; De afvaldriehoek

afvaldriehoek is een goed kader om de gemeentelijke prestatie te meten.

2.1 NIET DE NORM

Doordat de gemeente Rozendaal een kleine gemeente is wijkt ze per definitie af van de 'norm' die we gebruikelijk hanteren voor milieustraten. Een milieustraat werkt optimaal bij een omvang van het verzorgingsgebied van ca. 50.000 tot 70.000 inwoners. In de gemeente Rozendaal wonen nog geen 2000 mensen. Dit zien we ook terug in de kwetsbaarheden en uitdagingen van de huidige situatie.

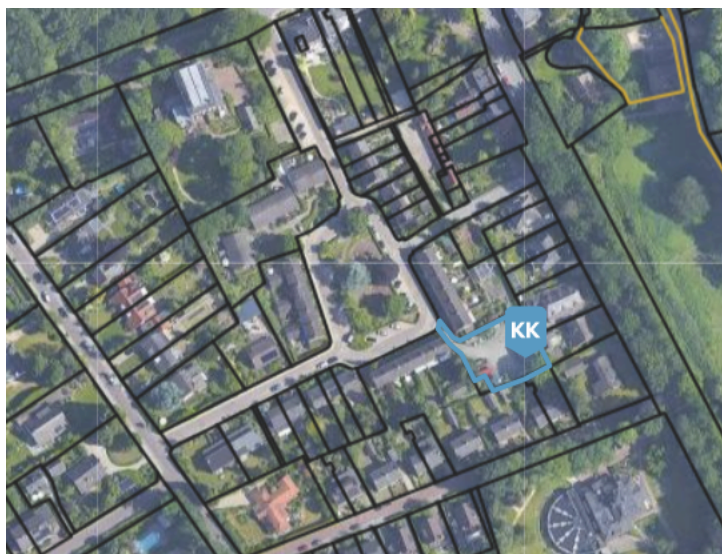
De kwetsbaarheden in de huidige situatie vinden we op het gebied van:

- Veiligheid en toegankelijkheid van het terrein;
- Naleving van de juridische kaders;
- Service die we bieden richting de inwoners;
- Het milieurendement van grof afval ophalen aan huis vs brengen;
- Continuïteit van de dienstverlening.

Deze kwetsbaarheden werken we verder uit in hoofdstuk 3.

2.2 DE MOESTUIN

De huidige locatie op De Moestuin ligt midden in het dorp.

Figuur 3: Situatieschets de Moestuin

De locatie is bereikbaar via een smalle weg die uitkomt op de Moestuin en het terrein is aan alle zijden omringd door woningen. Het terrein is ongeveer 900m² groot en heeft een overdekt gedeelte van ca. 80m² en een schaftkeet van ca. 17m².

Op het terrein staan zowel de materialen, containers en opslag van de werf als de containers van de Milieustraat.

2.2.1 De werf

De werf fungeert als opslag van onder meer verkeersborden, containers, materieel voor klein groen onderhoud en bestratingsmateriaal. Ook staan op het terrein twee containers voor het gemeentelijk afval dat vrijkomt bij het beheer van de openbare ruimte (prullenbakken en groenafval). De loods is ingericht voor de opslag voor rijdend materieel en gereedschappen.

Op de werf is een keet ingericht voor schaft en kleine administratieve activiteiten.

Deze activiteiten en opslag staan los van de activiteiten van de milieustraat. Als de gemeente besluit om voor de milieustraat een alternatieve keuze te maken, dan moet zij er rekening mee houden dat de activiteiten van de werf ergens gecontinueerd moeten kunnen worden.

2.2.2 De milieustraat

De Milieustraat is elke laatste zaterdag van de maand geopend van 9.30 tot 12.00 uur voor de inwoners van de gemeente Rozendaal. Tijdens de openingstijden is een medewerker van de gemeente aanwezig om de inwoners te ondersteunen en om toezicht te houden op het juist aanbieden van de afvalstromen.

Inwoners kunnen de volgende afvalstromen brengen naar de Moestuin:

Milieustraat gemeente Rozendaal	
Asbest	Grond
Banden	Isolatiemateriaal
C-hout	KCA (klein chemisch afval)
Dakafval	Metalen
elektr(on)ische apparaten	Textiel
Gasflessen	Vlkglas
Gemengd steenachtig materiaal	

Tabel 1: Acceptatiebeleid de Moestuin

Oktober 2023

Gemeente Rozendaal

Op de milieustraat staan een aantal containers. De gemeente heeft het afvaltransport en de verwerking van deze afvalstromen aanbesteed bij de firma Ter Horst. De meeste bakken worden aangemeld als ze vol zijn (op afroep). Het klein chemisch afval haalt ter Horst -in verband met de veiligheid- op aansluitend aan de inzameldag zodat deze stroom een zo kort mogelijke tijd op het terrein is. Inwoners kunnen geen grof afval en grof tuinafval kwijt op de milieustraat aan de Moestuun.

2.3 HET VANGNET

Omdat niet alle stromen kunnen worden ingenomen op de milieustraat organiseert de gemeente Rozendaal elke eerste woensdag van de maand een inzamelronde voor grof afval en elke laatste woensdag van de maand een inzamelronde voor grof tuinvuil. Voor de grof afval route mogen inwoners maximaal 1m3 afval dat te groot is voor de restafvalbak per keer aanbieden. De inwoners mogen al hun grove afval aanbieden binnen deze inzamelroute met uitzondering van elektr(on)ische apparaten.

De kosten voor deze inzamelronde zijn opgenomen in de afvalstoffenheffing. Inwoners betalen niet per keer voor het inzamelen van het grove afval. Het grove afval dat in de route wordt ingezameld, scheidt de verwerker waar mogelijk mechanisch. De rest wordt verbrand.

2.4 DE RESULTATEN

Het ruimtegebrek van de gemeente Rozendaal op de milieustraat en het vangnet van de grofvuulinzameling zien we terug in de resultaten. Deze hebben we langs de afvaldriehoek gelegd.

2.4.1 Milieu

Om de milieuprestatie van de gemeente Rozendaal te beoordelen is een vergelijking met landelijke en vergelijkbare gemeente (met gelijke stedelijkheidsklasse) richtinggevend. Zowel de hoeveelheid als het scheidingspercentage geven inzicht in de milieuprestaties van de gemeente.

Cijfers gebaseerd op 2021 ¹	Kg grof restafval	Scheidingspercentage grof afval ²
Gemeente Rozendaal	37,7	58%
Nederland	25,5	78%
Stedelijkheidsklasse 4 (weinig stedelijke gemeenten zoals Rozendaal)	22,1	82%

Tabel 2: Resultaten grof afval gemeente Rozendaal in vergelijking met andere gemeenten

Uit deze cijfers kunnen we de volgende conclusies trekken:

- De gemeente Rozendaal heeft veel meer (47% meer) grof restafval als gemiddeld in Nederland.
- Het scheidingspercentage is voor grof afval bijzonder laag.

¹ De cijfers over 2021 zijn de laatst bekende cijfers bij CBS.

² Het scheidingspercentage geeft aan hoeveel van de stroom we gescheiden inzamelen, zodat het geschikt is voor recycling.

- Als we Rozendaal vergelijken met andere gemeenten die net als Rozendaal weinig stedelijk zijn, dan worden de verschillen nog groter.

Deze verschillen worden veroorzaakt door het inzamelsysteem, waarbij het merendeel van het grove afval wordt ingezameld aan huis. Op een milieustraat zijn er mogelijkheden om de grove afvalstroom te splitsen in diverse grondstofstromen. Deze mogelijkheden zijn er niet of nauwelijks als alle afvalstromen gezamenlijk in een kraakpersauto worden ingezameld. Het merendeel van het grove afval van de gemeente Rozendaal wordt verbrand. De tonnages van het grove restafval tellen mee voor de doelstellingen die de gemeente heeft gesteld in het grondstoffenplan.

2.4.2 Kosten

De kosten voor de huidige milieustraat zijn zeer laag. De bebouwing is afgeschreven. Hierdoor blijven voor de milieustraat de out of pocketkosten voor energie, belastingen, onderhoud en verzekeringen en de kosten voor de bemensing over. Bij elkaar bedragen deze ca. € 6.500,- op jaarbasis. De kosten voor de grof afval route aan huis bedragen hier bovenop op jaarbasis ca € 11.000,-.

Dit betekent dat exclusief het afval de inwoners van de gemeente Rozendaal ca € 24,- per aansluiting kwijt zijn voor het totale pakket voor de inzameling van grof afval. Dit is [ondanks de lage service op de milieustraat] in verhouding met vergelijkbare gemeenten relatief hoog. Gemiddeld zijn gemeenten ca € 18,- kwijt aan de kosten voor de inzameling van grof afval³.

2.4.3 Service

Met een openstelling van 2,5 uur per maand scoort de gemeente Rozendaal (zeer) laag op het niveau service op de brengfaciliteiten. In vergelijkbare weinig stedelijke gemeenten is de brengvoorziening gemiddeld meer dan 30 uur per maand open, meestal verdeeld over 3-5 dagen per week. Inwoners kunnen dan wanneer het hen uitkomt hun grove afvalstromen brengen.

Als aanvulling voor het wegbrengen naar de milieustraat heeft de gemeente een grofvuil aan huis service. Inwoners kunnen op de eerste woensdag van de maand hun grof afval aan huis aanbieden. Dit kan betekenen dat inwoners tot vier weken hun grof afval op eigen terrein moeten opslaan voordat zij dit kunnen wegbrengen of kunnen laten ophalen.

2.4.4 Regie

De regiefunctie geeft aan hoe de milieustraat is georganiseerd. De milieustraat wordt bemand met eigen mensen van de gemeente Rozendaal. Het aftransport van de afvalstromen is aanbesteed en wordt verzorgd door de firma Ter Horst.

De regie op de milieustraat staat door de locaties, de beperkte omvang en beperkte bezetting onder druk. Dit werken we nader uit in hoofdstuk 3

³ Op basis van de gegevens van de benchmark afval 2021

3 DE UITDAGINGEN

3.1 BEREIKBAARHEID EN VEILIGHEID OP DE LOCATIE.

Figuur 4: toegang tot de Moestuין

afvalstromen een uitdaging. Bezoekers kunnen de containers niet gemakkelijk bereiken.

De in- en uitrit van de locatie bevindt zich midden in een straat met huizen en is zeer smal. Hierdoor kan oprijdend en afrijdend verkeer niet of nauwelijks tegelijkertijd plaatsvinden. Op het terrein is beperkte manoeuvreerruimte. Er ontstaat hierdoor een reëel aanrijdingsgevaar omdat van mensen die niet standaard met een aanhanger rijden een zekere mate van deskundigheid gevraagd wordt.

Bij drukte is het terrein niet overzichtelijk voor de medewerkers. Dit maakt toezicht op het juist aanbieden van

3.2 NALEVING JURIDISCHE KADERS

De Milieustraat is niet omgevingsvergunningsplichtig, maar heeft wel een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) nodig. Wijzigingen moeten aan de omgevingsdienst worden gemeld. In de afgelopen jaren is het door een aantal ingrepen nog gelukt om goedkeuring voor continuering van de dienstverlening te krijgen vanuit het bevoegd gezag.

Het Activiteitenbesluit⁴ schrijft op de milieustraat de acceptatie van minimaal 18 stromen voor. Dit kan door de beperkte omvang op de milieustraat in Rozendaal niet gerealiseerd worden.

De gemeente verwijst inwoners door naar het systeem van inzamelen aan huis en verwijst naar erkende verwerkers in de regio. De verwachting is dat het aantal te accepteren stromen de komende jaren alleen maar zal toenemen. De verwachting is dat de huidige Milieustraat niet meer aan de vigerende wetgeving kan voldoen. Op een gemiddelde milieustraat in

Figuur 5: Welkomstbord met instructie in de Moestuין

⁴ In het activiteitenbesluit worden alle activiteiten met een milieurelevantie wettelijk geregeld, ongeacht in welke branche deze activiteit wordt uitgevoerd.

gemeenten met minder dan 20% hoogbouw werden in 2022/23 afvalstromen gescheiden ingezameld.

3.3 SERVICENIVEAU VOOR DE INWONERS

De milieustraat is 2,5 uur per maand open. Dit is een zeer lage service vergeleken met andere gemeenten. Gemiddeld is milieustraat in gemeenten met minder dan 20% hoogbouw meer dan 30 uur per week open. Uit navraag bij de beleidsmedewerker is gebleken dat inwoners aan deze situatie gewend zijn en niet klagen bij de gemeente over het lage serviceniveau op grof afval.

3.4 HALEN VERSUS BRENGEN VAN GROVE AFVALSTROMEN

De gemeente Rozendaal heeft als alternatief voor de Milieustraat een grof afval route aan huis ingesteld. De Milieustraat en grofvuilroutes werken als communicerende vaten: als de beschikbaarheid van de milieustraat laag is, neemt de druk op de grofvuilroute toe.

Dit is om meerdere redenen een ongewenste situatie. Op de milieustraat kunnen de inwoners hun afval goed scheiden in grondstoffen en brandbaar afval. Op de gemiddelde milieustraat in Nederland wordt een scheidingspercentage gehaald van meer dan 78%, en bij weinig stedelijke gemeenten zelfs meer dan 82%. Bij de inzameling aan huis is deze scheiding minder makkelijk. Behalve het metaal en het groot witgoed wordt al het afval in één voertuig gelijktijdig ingezameld. Dit is een kraakpersvoertuig. Het afval wordt gekraakt door een persmechanisme waardoor het beter in de auto past. Er wordt bij de verwerker nog nagescheiden, maar het rendement van deze nascheiding is vele malen lager (rond 30%) dan het rendement van de bronscheiding op de milieustraat. Dit betekent dat er veel grove grondstoffen worden verbrand bij een route aan huis. Bovendien is de dienstverlening van een ophaalroute aan huis door het arbeidsintensieve karakter relatief duur. De meeste gemeenten besluiten hierom om deze optie alleen als *vangnet* in te zetten. De gemeente Rozendaal evalueert in 2024 het nieuwe grondstoffenbeleid, en doet een voorstel voor het vervolg. In dit vervolg wordt ook deze grofvuilservice aan huis meegenomen. Als de gemeente besluit een tariefprikkel in te voeren op restafval is het advies om de inzameling van grof afval aan huis ook betaald te maken. Op basis van cijfers in het land zal het gebruik van deze service op dat moment met 50-70% afnemen.

3.5 KWETSBAARHEID

Om een Milieustraat te exploiteren is een certificaat Depothouder Klein Chemisch Afval nodig. Dit certificaat is persoonsgebonden en vijf jaar geldig.

Uit de gesprekken met de beleidsmedewerker is naar voren gekomen dat het een uitdaging is een gecertificeerd persoon de Milieustraat te laten beheren. Dit is risicovol omdat de Milieustraat ook Klein chemisch afval (KCA) en asbest accepteert. Het accepteren, verpakken en opslaan van KCA en asbest is aan strikte voorwaarden en opleidingseisen gebonden. De exploitatie van de milieustraat is op dit moment afhankelijk van twee medewerkers en is daarmee storingsgevoelig en risicovol. Slechts één van deze medewerkers is gecertificeerd. Ook de continuïteit is niet gewaarborgd bij ziekte, opvolging of pensioen van een van de twee medewerkers.

Onderzoek brengpunt gemeente Rozendaal definitief

De containers en de verwerking van de inhoud is in het contract opgenomen met Ter Horst waarmee de gemeente een contract heeft afgesloten. Dit contract kan met inachtneming van een opzegtermijn worden beëindigd.

4 ALTERNATIEVEN BINNEN DE GEMEENTE

Alternatieven binnen de gemeente zijn niet of nauwelijks levensvatbaar.

4.1 DE LOCATIE

De huidige locatie is in principe geschikt voor herontwikkeling. In het licht van de schaarste aan geschikte woonlocaties ligt het voor de hand om deze afweging te maken. Dit betekent echter wel dat er niet alleen voor de milieustraat maar ook voor de werfactiviteiten een alternatieve locatie gevonden moet worden.

4.1.1 Geen vergunbare alternatieven voor de gemeentewerf

Uit de gesprekken met de medewerkers is naar voren gekomen dat er voor de werf geen alternatieve locatie binnen de gemeente voorhanden is. De activiteiten die nu plaatsvinden op de gemeentewerf (opslag van bouwmaterialen, containers en afval uit de eigen bedrijfsvoering, en een loods voor opslag van materiaal en materieel voor de buitendienst) hebben geen alternatieve vergunbare locatie. De herontwikkeling van dit terrein is hierdoor alleen realistisch als de gemeente ook voor de werkzaamheden in de buitendienst de samenwerking met buurgemeenten gaat opzoeken.

4.1.2 Geen volwaardige milieustraat mogelijk

De herontwikkeling van het terrein als een volwaardige milieustraat waar meer afvalstromen kunnen worden gescheiden is door de grootte en infrastructuur van het terrein niet mogelijk. Ook als de werf op een andere locatie komt is er onvoldoende plek voor de inrichting van een volwaardige milieustraat. De ligging van De Moestuin nabij woonhuizen is voor een milieustraat niet gunstig. Tijdens de beperkte opening van de milieustraat is het rond de locatie regelmatig druk en hierdoor minder veilig.

In het licht van het voorgaande is het een reële optie om naar een externe locatie buiten de gemeentegrenzen uit te wijken (Zie hiervoor hoofdstuk 5: alternatieven buiten de gemeente).

4.2 ANDERE VORM VAN INRICHTEN VAN DE DIENSTVERLENING

Een oplossing voor het verminderen van de kwetsbaarheid en het verruimen van de openingstijden kan mogelijk ook worden bereikt door het aanbesteden van deze dienstverlening aan een commerciële partij. In dat geval bepaalt de gemeente Rozendaal de beleidsregels, de openingstijden en stelt zij het terrein ter beschikking. De werkzaamheden worden aanbesteed aan een commerciële partij, die de planning en opleiding van de medewerkers voor zijn rekening neemt.

Er zit echter een grote kanttekening bij dit scenario. De benodigde ruimte op het terrein kan in dit scenario niet worden geborgd. Dit betekent dat de problemen met de afvalscheiding, de prioritaire stromen en de veiligheid blijven. Mogelijk is er wel een ruimere openstelling mogelijk. Dit moet opgenomen en getoetst worden in de milieuvergunning. In deze toetsing wordt gekeken in welke mate dit effect heeft op de overlast voor de inwoners in de omgeving.

4.3 SAMENVATTING

Hoewel een deel van de kwetsbaarheden kan worden opgevangen door de inzet van een commerciële partij, blijft de exploitatie van de milieustraat op de huidige locatie geen gelukkige keuze. De locatie is niet goed ingericht op de verkeersstromen, en heeft een uitdaging om de veiligheid van de bezoekers en hun bezittingen te garanderen. De locatie heeft daarnaast onvoldoende ruimte om plek te bieden aan de stromen die momenteel door het rijk worden aangemerkt als grove afvalstromen die inwoners gescheiden moeten kunnen aanbieden. De verwachting is dat dit aantal stromen in de toekomst niet vermindert, enkel nog groter zal worden.

5 ALTERNATIEVEN BUITEN DE GEMEENTE

Gemeenten zijn verplicht om vanuit hun zorgtaak de inzameling van grove huishoudelijke stromen in te nemen. Zij hoeven dit niet zelf te doen of in de eigen gemeente, maar het Activiteitenbesluit verplicht om minimaal 18 verschillende fracties in te (laten) nemen. Het samenwerken met andere gemeenten is gebruikelijk in de regio.

Uit landelijke ervaringscijfers blijkt dat elk huishouden gemiddeld *ca. 1 tot 1.5 maal per jaar de milieustraat bezoekt*⁵. Voor Rozendaal betekent dit dat een milieustraat gemiddeld per week ca. 25 extra bezoekers kan verwachten als de inwoners hun grof afval op die locatie mogen aanbieden. Dit zal voor milieustraten nauwelijks leiden tot aanzienlijke toename van de hoeveelheid grove afvalstromen of een extra belasting voor de medewerkers bij reguliere inzet.

Het gemiddeld aantal bezoeken is wel afhankelijk van de bereikbaarheid, gebruiksvriendelijkheid, doorstroom, wachttijden, tarieven en de openingstijden van de milieustraat.

5.1 ANALYSE VAN CONTRACT EN SAMENWERKINGSVORM

De omliggende gemeenten hebben diverse vormen van grove afvalinzameling met een diversiteit in contract en uitvoering:

- **Eigen of gemeenschappelijke inzameldienst gemeente**, zoals de gemeente Duiven of de gemeenschappelijke regeling Reinigingsdienst De Liemers (RDL).
- **Publieke inzamelaar** in de vorm van naamloze vennootschap (Afvalcombinatie de Vallei (ACV) en DAR (De inzamelaar van Nijmegen en omstreken), besloten vennootschap Buha (de inzameldienst van Doetinchem) en Circulus (de inzamelaar van 10 gemeenten rondom Apeldoorn en Deventer).
- **Privaat inzameling** middels contract met erkende inzamelaar, zoals de gemeenten Arnhem, Westervoort en Overbetuwe met PreZero en Berkelland met Ter Horst.

5.2 ANALYSE VAN DE AFREKENSYSTEMATIEK

Ook bij de financiering van de inzameling en verwerking van grove afvalstromen zien we in de regio verschillende methoden. Vaak is “de vervuiler betaalt” de basis voor (een deel van) de dekking van de kosten. Gemeenten kiezen voor de volgende manieren om de inzameling van grof afval (deels) te bekostigen:

- Volledige dekking vanuit de afvalstoffenheffing (gemeente Rozendaal)
- Een deel van de kosten in de afvalstoffenheffing en verder verrekening met de inwoner op basis van
 - Afrekenen op basis van volume (BUHA, RDL)

⁵ Gedurende de Corona pandemie is dit gemiddelde hoger komen te liggen tot ca. 2 bezoeken per jaar.

-

5.5 AANSLUITEN BIJ BESTAANDE AFSPRAKEN

Indien de gemeente Rozendaal ervoor kiest om bij een van de twee partijen aan te sluiten, adviseren wij dringend om de bestaande afspraken op de milieustraat te volgen. Het afwijken met eigen regels en tarieven is niet wenselijk, niet efficiënt en ook niet in alle gevallen mogelijk.

6 LOCATIE MILIEUSTRAAAT ARNHEN NOORD

6.1 DE LOCATIE

Figuur 7: Milieustraat Arnhem Noord

De locatie Arnhem Noord is eigendom van de gemeente Arnhem. De milieustraat ligt aan de Beijerinckweg 9a in Arnhem. Deze milieustraat is volledig ingericht conform vigerende wetgeving, heeft een moderne lay-out heeft en is recent gebouwd. Het beheer is uitbesteed aan Prezero.

Alle 18 stromen uit het activiteitenbesluit kunnen op de milieustraat worden ingeleverd. Op de milieustraat is een KCA depot aanwezig voor de inname van klein gevaarlijk afval. Toegang tot de milieustraat wordt geregeld door middel van een pasje en aanvullende legitimatie. Prezero kan het passenbeheer verzorgen zoals zij ook voor de gemeente Westervoort doen.

6.2 SAMENWERKING

De gemeente Arnhem heeft twee milieustraten. Een in Arnhem Noord, en een aan de zuidkant. Dit betekent dat de inwoners van Arnhem zelf kiezen naar welke milieustraat ze gaan. Naast de inwoners van de gemeente Arnhem maken ook de inwoners van de gemeente Westervoort gebruik van de milieustraat. De gemeente Arnhem heeft hiervoor een contract afgesloten met de gemeente Westervoort. De kosten worden onderling verrekend.

Op de milieustraat in Arnhem Noord ziet men mogelijkheden voor een samenwerking met de gemeente Rozendaal. Door een samenwerking krijgen de inwoners van Rozendaal op een relatief korte afstand een forse verruiming van de openingstijden. Door de samenwerking met Westervoort ligt er al een blauwdruk voor samenwerking. Deze blauwdruk kan ook door de gemeente Rozendaal gevolgd worden.

6.3 DE OPENINGSTIJDEN

De openingstijden van deze milieustraat zijn ruim. Inwoners kunnen op elke dag van de week behalve op zondag terecht. De milieustraat is 48 uur per week geopend.

Openingstijden Arnhem Noord			
MA	09:00	17:00	
DI	09:00	17:00	
WO	09:00	17:00	
DO	09:00	17:00	
VR	09:00	17:00	
ZA	09:00	17:00	
Totaal			48.00 uur

Tabel 3: Openingstijden Arnhem Noord

6.4 AAN EN AFRIJTIJDEN

De milieustraat ligt op een reisafstand van ca. 6 km en een nominale reisduur van 10 autominuten vanaf het gemeentehuis in Rozendaal. De weg van Rozendaal naar Arnhem Noord kan druk worden afhankelijk van de route en het tijdstip van de dag.

6.5 AFREKENSYSTEMATIEK

Inwoners van de aangesloten gemeenten mogen alle afvalstoffen 6 maal per jaar gratis aanbieden. Boven het quotum van 6 maal, betalen inwoners per ¼ m3 of per stuk.

• Per stuk	Autobanden (2,10 €), vrachtautobanden (53,- €),
bielzen(8,50 €), isolatiemateriaal (1,58 € per zak).
• 5,25 € per ¼m3	puin, hout, bouw en sloop, vloerbedekking
• 15,75 € per ¼m3	hout (geïmpregneerd) , grond, grof hh,
hout (meubels)
• 37,- € per ¼m3	gasbeton, gips, dakgrind
• 63,25 €	dakbedekking mix

De afrekening van de betaalde stromen vindt plaats op basis van inschatting van volumes, en inwoners mogen een aantal keren 'gratis storten' De kosten die ontstaan als gevolg van de verschillen van de inschatting en het 'gratis' aanbieden wordt verrekend in de gemeentelijke bijdrage. Dit zorgt ervoor dat de kosten hiervan op jaarbasis kunnen worden bijgesteld.

6.6 AANDACHTSPUNTEN

Tijdens de ambtelijke verkenning kwamen de volgende aandachtspunten voor een mogelijke aansluiting naar voren;

- Op zaterdagen kan er door het grote aanbod drukte en een wachtrij ontstaan.
- Op de milieustraat in Arnhem Noord kan men (gratis) restafval brengen. Dit sluit minder goed aan op de VANG doelstellingen van de gemeente Rozendaal om minder restafval te verbranden. Dit geldt zeker indien de gemeente kiest voor een tariefprikkel⁷. Hierover moeten nadere afspraken gemaakt worden.
- De toegang tot de milieustraat wordt geregeld door middel van toegangspassen
- De gemeente Arnhem voorziet een aandachtspunt bij de afvalstroom grof groenafval. Deze bepaalt in grote mate de piekdruk op zaterdag die het aansluiten van Rozendaal meebrengt voor de locatie in Arnhem Noord. Onderdeel van het onderzoek is welke mogelijkheden de gemeente Rozendaal heeft om deze afvalstroom op een andere wijze in te zamelen.

⁷ Als de gemeente ervoor kiest voor een tariefprikkel op huishoudelijk restafval in te stellen, dan geldt dit ook voor het brengen van huishoudelijk restafval op de milieustraat. Als het huishoudelijk restafval op de milieustraat gratis blijft, dan heeft de tariefprikkel op huishoudelijk afval minder effect. De grove grondstofstromen op de milieustraat mogen uiteraard wel gratis zijn, want dat stimuleert de afvalscheiding

6.7 SAMENVATTING

SAMENVATTING VAN DE PLUS EN MINPUNTEN

- Een locatie op 10 autominuten van het gemeentehuis van Rozendaal.
- De locatie is wekelijks 48 uur geopend op alle dagen van de week, behalve zondag
- De gemeente Arnhem is eigenaar van het terrein. Een deel van de inwoners van Arnhem en alle inwoners van de gemeente Westervoort maken gebruik van deze milieustraat.
- Medewerkers Prezero exploiteren de milieustraat, waardoor de bezetting en scholing is geborgd, en er geen kwetsbaarheid meer bij de gemeente ligt. Deze exploitatie wordt steeds opnieuw aanbesteed in de markt. Dit betekent dat de exploitatie op termijn bij een andere partij terecht kan komen.
- De kosten worden over een relatief groot aantal aansluitingen verdeeld. De niet verrekenbare kosten van de 'gratis aanbiedmomenten' worden achteraf met de gemeente verrekend.
- De toegang tot de milieustraat wordt geregeld met toegangspassen
- De route naar de milieustraat loopt langs drukke verkeerspunten.
- Met name op zaterdag kan de drukte toenemen, en kunnen er wachttijden ontstaan.
- De optie om gratis restafval weg te brengen sluit niet goed aan bij het vervolg van het grondstoffenplan van de gemeente Rozendaal.

7 LOCATIE RECYCLEPLEIN DOESBURG

7.1 DE LOCATIE

Figuur 8: Recycleplein Doesburg

Circulus heeft in 2017 in nieuwe milieustraat gerealiseerd in Doesburg op de parallelweg Den Helder 4 in Doesburg. Het recycleplein Doesburg is een locatie van Circulus, die in opdracht van de gemeente Doesburg is gebouwd. Het terrein is van de gemeente Doesburg die ook hun werf op het perceel hebben.

Alle 18 stromen uit het activiteitenbesluit kunnen op de milieustraat worden ingeleverd.

Op de milieustraat is een KCA depot aanwezig en zijn twee weegbruggen in gebruik. Ook is een samenwerking met kringloopbedrijf 2 Switch op een kleine afstand van de milieustraat gerealiseerd. De milieustraat fungeert ook als leerwerkbedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Toegang tot de milieustraat wordt geregeld door middel van een pasje en aanvullende legitimatie. Circulus raadt aan het afvalpassen systeem te laten beheren door hun ICT partner.

7.2 SAMENWERKING

Naast alle inwoners van de gemeente Doesburg maken sinds juli 2020 ook alle inwoners van de gemeente Rheden gebruik van deze milieustraat. Er is hiertoe een contract afgesloten tussen alle drie de partijen (Doesburg, Rheden en Circulus). De kosten worden onderling verrekend per bezoek. In totaal maken ongeveer 56.000 aansluitingen gebruik van deze milieustraat.

Uit de ambtelijke verkenning met de beleidsmedewerkers van de gemeente Doesburg is gebleken dat gemeente Doesburg geen belemmeringen ziet en een vergelijkbare samenwerking als met de gemeente Rheden ziet zitten. De capaciteit van de milieustraat is voldoende, ook op zaterdag, om de inwoners van Rozendaal te bedienen.

Ook Circulus heeft positief gereageerd op de verkenning en ziet mogelijkheden voor samenwerking. De samenwerking kan worden geregeld via een contract (Dienstverleningsovereenkomst (DVO)). Het is niet noodzakelijk om aandeelhouder te worden.

7.3 DE OPENINGSTIJDEN

De openingstijden van deze milieustraat zijn ruim. Inwoners kunnen op elke dag van de week terecht, behalve op zondag en maandag. Op donderdag en vrijdag is de milieustraat tot 19:00 uur open, zodat mensen ook na het werk nog terecht kunnen.

Openingstijden Recycleplein Doesburg			
MA	gesloten		

DI	12:00	17:00	05:00
WO	12:00	17:00	05:00
DO	12:00	19:00	07:00
VR	12:00	19:00	07:00
ZA	09:00	16:00	07:00
Totaal	31.00		

Tabel 4: Openingstijden Recycleplein Doesburg

7.4 AAN EN AFRIJTIJDEN

De milieustraat ligt op een reisafstand van ca. 17 km en een nominale reisduur van 16 minuten vanaf het gemeentehuis in Rozendaal. De route is relatief rustig.

7.5 AFREKENSYSTEMATIEK

Het Recycleplein Doesburg maakt onderscheid tussen betaalde en niet betaalde stromen. Inwoners betalen de betaalde stromen op basis van gewichten die op een weegbrug worden gemeten (inweging minus uitweging). Het minimum geregistreerde gewicht bedraagt 10 kilogram.

Inwoners kunnen enkele afvalstromen gratis brengen en rekenen 11 afvalstromen af per kg (10 kg). Voor groenafval bestaat er een bovengrens; 500 kg snoeiafval per jaar is gratis. Daarboven rekenen de inwoners het groenafval af. Om te kunnen afrekenen heeft Circulus een pasjessysteem. Bij een keuze voor Doesburg zal ook de gemeente Rozendaal pasjes moeten aanschaffen en distribueren.

Op de milieustraat bestaan 3 tariefsoorten (2023):

- 0,33€ per 10 kg Groenafval (boven 500kg per jr), schoon puin
- 0,92€ per 10 kg Autobanden met velg, Hout (onbehandeld)
- 1,97€ per 10 kg Dakleer, grof HH, hout (geïmpregneerd), matrassen, niet schoon puin, vlakglas, tapijt
- Overige fracties zijn gratis.

7.6 AANDACHTSPUNTEN

Tijdens de ambtelijke verkenning kwamen de volgende aandachtspunten voor een mogelijke aansluiting naar voren;

- de nominale reisafstand bedraagt ca. 17 km en een reisduur van ca. 16 minuten.
- De tarieven die de inwoners voor de betaalde stromen afrekenen zijn kostendekkend. Dit betekent dat de gemeente alleen de vaste kosten (gebouwen en bezetting) afrekent.

7.7 SAMENVATTING

SAMENVATTING VAN DE PLUS EN MINPUNTEN

- Een locatie op 16 autominuten van het gemeentehuis van Rozendaal. De weg is relatief rustig

- De locatie is wekelijks 31 uur geopend op alle dagen van de week, behalve zondag en maandag. Op donderdag en vrijdag is er een avondopenstelling tot 19:00 uur.
- De gemeente Doesburg is eigenaar van het terrein. De inwoners van Doesburg en Rheden maken gebruik van de milieustraat.
- Medewerkers van Circulus exploiteren deze milieustraat, waardoor de bezetting en scholing is geborgd, en er geen kwetsbaarheid meer bij de gemeente ligt. Deze exploitatie is door de gemeente Doesburg inbesteed. Dit betekent dat Circulus voor deze dienstverlening de samenwerkingspartner blijft, tenzij Doesburg uittreedt.
- De kosten worden over een relatief groot aantal aansluitingen verdeeld. De vaste kosten worden op basis van bezoeken verrekend. Deze zijn goed beheersbaar.
- Er is een intensieve samenwerking met het kringloopbedrijf 2Switch, en de milieustraat van Circulus fungeert als leerwerkbedrijf
- De toegang tot de milieustraat wordt geregeld met toegangspassen
- De milieustraat heeft voldoende capaciteit om de drukte uit Rozendaal op te vangen.
- De inwoners betalen kostendekkende tarieven voor het afval dat ze brengen

8 SAMENVATTING

8.1 DE MOESTUIN

Door de beperkte ruimte op de huidige locatie De Moestuin is het ook in de toekomst onmogelijk een inrichting te maken die voldoet aan alle eisen van een duurzaam inzamelbrengpunt voor de toekomst. De structurele kosten (infrastructuur en containers) die voortvloeien uit een volledige milieustraat zijn ook niet passend bij een gemeente van ca 725 huisaansluitingen. In Nederland wordt voor een kostenefficiënte milieustraat een richtlijn aangehouden van tussen de 50.000 tot 70.000 aansluitingen.

Een belangrijk bezwaar tegen de huidige locatie is de ligging midden in een woonwijk. De mogelijkheden voor aanpassing van de routing op het terrein zijn door de beperkte omvang van ca.800 m2 beperkt. De huidige locatie kan geen 18 afvalstromen ontvangen. Tot op dit moment heeft de omgevingsdienst hierop nog niet gehandhaafd.

De huidige situatie is kwetsbaar door de beperkte inzet van medewerkers met de juiste kwalificaties. Met de huidige bezetting is het service niveau niet of nauwelijks te verhogen. Het verminderen van de kwetsbaarheid is alleen mogelijk met aanvullende opleidingstrajecten en een bredere inzetbaarheid van medewerkers van de werf.

De locatie is iedere laatste zaterdag van de maand geopend van 09.30 - 12.00 uur. Dat is 2,5 uur per maand dat inwoners hun afval kunnen brengen. Een verruiming van de openingstijden is (bij de huidige kwetsbaarheid) alleen realistisch indien de gemeente overweegt de exploitatie (tegen extra kosten) uit te besteden aan een commerciële partij. Dit kan alleen indien het bevoegd gezag toestemming geeft voor de extra rijbewegingen.

De mogelijkheden om in de toekomst op de milieustraat voor bepaalde stromen af te rekenen zijn zeer beperkt. Er is onvoldoende capaciteit voor het afrekenen op basis van volume. Dit leidt tot een beperktere doorstroming op de milieustraat en hierdoor tot overlast voor omwonenden. Het is op de huidige locatie ook niet mogelijk een weegbrug in te richten.

8.1.1 Alternatieven voor de locatie

De locatie van de moestuin blijft op gespannen voet staan met de verkeersveiligheid en de woonfunctie in dit gebied. Indien de gemeente ervoor kiest om de locatie opnieuw in te richten moet de gemeente rekening houden met het feit dat de locatie midden in de wijk ligt, en dat de ingang van het terrein zich niet leent voor druk verkeer.

Binnen de gemeente lijken er echter noch voor de milieustraat noch voor de gemeentewerf alternatieve locaties beschikbaar die vergund kunnen worden. Voor de milieustraat zijn er in de omgeving mogelijkheden tot samenwerking met buurgemeenten. Deze zijn in deze verkenning meegenomen.

Alternatieve oplossingen voor de gemeentewerf in samenwerking met andere gemeenten zijn binnen dit onderzoek niet onderzocht. Dit betekent dat een deel van de huidige kosten (energie, verzekering, infra) zullen blijven, tenzij de

gemeente ook voor de werfactiviteiten kiest voor samenwerking met een buurgemeente. De kosten voor de openstelling vervallen, en ook de kosten voor de dure grofvuil service aan huis kunnen worden afgebouwd.

8.2 DE DRIE OPTIES IN EEN OOGOPSLAG

We hebben de drie onderzochte (zelf doen, aansluiten bij Arnhem Noord met de commerciële inzamelaar PreZero en Aansluiten bij de gemeente Doesburg met de overheidsinzamelaar Doesburg) opties in één oogopslag op de afvaldriehoek opnieuw vergeleken:

Op het gebied van **Milieu** vergelijken we de prestaties van de betreffende gemeenten op het gebied van afvalscheiding van de grove afvalstromen en de mogelijkheden die geboden worden om de 18 (en meer) prioritaire stromen in te zamelen. Daarnaast nemen we de optie mee of je de milieustraat huishoudelijk restafval (grijze huisvuilzakken) kunt inleveren. Deze sluiproute willen we zoveel als mogelijk voorkomen.

Op het gebied van **Service** voor de inwoners kijken we naar de rij-afstand en naar de openingstijden. Hierbij kijken we ook naar de momenten die buiten de gebruikelijke werktijden liggen.

Op het gebied van de **Kosten** bekijken we manier van verrekenen. Over het algemeen hebben alle partijen een andere manier gekozen om de kosten voor de inwoners af te rekenen. Zowel in Arnhem als in Doesburg rekent de inwoner af voor de afvalstromen die hij aanbiedt. Dit betekent dat de kosten grotendeels gedragen worden door de mensen die gebruik maken van de service, en niet via de afvalstoffenheffing verdeeld worden over alle inwoners (ook die, die geen gebruik maken van de milieustraat). Het grootste verschil tussen Arnhem en Doesburg is dat de afrekening in Arnhem op basis van ingeschatte hoeveelheden verloopt, en in Doesburg via meetbare tonnages die op een weegbrug worden gewogen.

Op het gebied van Regie vergelijken we op welke wijze de kwetsbaarheden op de milieustraten worden geborgd. Deze kwetsbaarheden worden gemeten op het gebied van capaciteitsplanning, toegangscontrole en oneigenlijk gebruik, gekwalificeerd personeel en de contacten met het bevoegd gezag

	ROZENDAAL	ARNHEM	DOESBURG
Eigenaar	Rozendaal	Arnhem	Doesburg
Exploitatie	Rozendaal	PreZero (commercieel)	Circulus (overheid)
Aansluitingen	Rozendaal Aansluitingen 725	Arnhem Noord ⁸ en Westervoort Aansluitingen 95.000	Doesburg en Rheden Aansluitingen 56.000
Milieu			

⁸ Omdat Arnhem twee milieustraten heeft is uitgegaan van ca de helft van de aansluitingen die de milieustraat Arnhem Noord bezoekt.

Onderzoek brengpunt gemeente Rozendaal definitief

Gemiddeld Scheidingsresultaat grof afval	58%	Arnhem 65% Westervoort 69%	Doesburg 80% Rheden 66%
18 prioritaire stromen wet en regelgeving	Nee	Ja	Ja
Mogelijkheid tot inleveren huishoudelijk restafval	Nee	Ja	Nee
Service			
Indicatie Afstand & Reistijd	0 km	5-6 km 10 minuten	17 km 16 minuten
Openingsuren	2,5 uur per maand	48 uur per week	31 uur per week
Opening in avond en weekend	2,5 per maand op de zaterdag	09:00-17:00 op zaterdag	09:00 – 16:00 op zaterdag en twee avonden tot 19:00
Kosten			
Afalstromen €	Alles via de afvalstoffenheffing, bewoners betalen niet via een bezoek	Combinatie van deel via afvalstoffenheffing en deel via bezoek	Combinatie van deel via afvalstoffenheffing en deel via bezoek
Afrekensysteem	Geen	Schatting m3	Gewogen gewicht
Quotum	Geen	6 maal gratis per jaar (1m3)	500 kg gratis groen per jaar
Verrekening	Nvt	Onderling tussen de gemeente Arnhem Westervoort en Rozendaal	Onderling tussen de gemeenten Doesburg, Rheden en Rozendaal
Extra kosten pasbeheer	Nee	Ja	Ja
Regie			
Kwetsbaarheid	Zeer kwetsbaar voor verlof en ziekte. Dit kan enkel worden opgevangen door de exploitatie uit te besteden aan een marktpartij	Kwetsbaarheid geregeld via marktpartij	Kwetsbaarheid geregeld via overheidspartij
Toegang	Op basis van legitimatie. Lastig om bedrijfsmatig afval te weren	Op basis van passen die alleen aan huishoudens worden uitgegeven	Op basis van passen die alleen aan huishoudens worden uitgegeven
Gekwalificeerd personeel	Op dit moment geborgd bij twee medewerkers	Uitbesteed aan commerciële partij	Uitbesteed aan overheidsgedomineerde partij
Contacten met bevoegd gezag	Zelf	Uitbesteed aan commerciële partij en gemeente Arnhem	Uitbesteed aan overheidsgedomineerde partij en gemeente Doesburg

8.2.1 Samenvatting gemeente Doesburg

Zowel de ambtelijke verkenning bij de gemeente Doesburg als het oriënterende gesprek met Circulus was constructief en positief. Een vergelijkbare DVO zoals de gemeente Doesburg nu met de gemeente Rheden heeft, lijkt een aantrekkelijke optie. De milieustraat is modern en voldoet aan vigerende wetgeving. De capaciteit van de milieustraat is voldoende om Rozendaal aan te laten sluiten op de bestaande faciliteiten. De milieustraat van de gemeente Doesburg presteert het beste op de milieuresultaten. Er wordt een zeer hoog scheidingspercentage gehaald

De openingstijden, avondopenstelling en bereikbaarheid zijn goed. Met Circulus als exploitant is een toekomstbestendige samenwerking mogelijk voor milieustraat en passenbeheer. Het belangrijkste nadeel is de grotere reisafstand en de reistijd. Ter vergelijking, de inwoners uit Rheden lijken hier weinig bezwaar in te zien.

8.2.2 Samenvatting Arnhem Noord

De ambtelijke verkenning was positief en opbouwend. De exploitant Prezero (marktpartij) is niet afzonderlijk gesproken in deze fase. Een vergelijkbare DVO zoals de gemeente Arnhem nu met de gemeente Westervoort is een reële mogelijkheid, met het voorbehoud van de capaciteitsvraag op zaterdagen. De milieustraat is modern en voldoet aan vigerende wetgeving.

De openingstijden en bereikbaarheid zijn goed. Deze milieustraat ligt vanuit Rozendaal het dichtst bij. Er zijn wel een aantal verkeersuitdagingen zoals het knooppunt Velp en de N325. Prezero is de huidige exploitant. Deze dienstverlening wordt steeds opnieuw aanbesteed. Het passenbeheer kan op gelijke wijze als Westervoort worden ingeregeld met Prezero.

8.3 ADVIES

Om de kwetsbaarheden in de huidige situatie op te lossen en een toekomstbestendige brenglocatie voor grof afval voor de inwoners van Rozendaal te garanderen, adviseren we de verkenning van de samenwerking met Doesburg en Circulus nader uit te werken en hiervoor een businesscase uit te werken.

De milieustraat in Doesburg heeft de beste inzamelresultaten van de drie opties, een samenwerking met de kringloop en functioneert als leerwerkbedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het acceptatiebeleid sluit bovendien goed aan bij het huidige en ook de opties voor het toekomstige grondstoffenbeleid van de gemeente Rozendaal. De betaalde afvalstromen worden afgerekend op basis van gemeten gewichten, wat minder ruimte biedt voor willekeur en inschattingsfouten

De milieustraat wordt bemand door een professionele overheidsinzamelorganisatie waardoor de kwetsbaarheden geborgd zijn bij een partij die bekend is met de behoeften van de gemeenten. Door de bestaande samenwerking tussen Doesburg en Rheden ligt er al een blauwdruk voor een mogelijke verdere uitwerking van een samenwerking.

De inwoners van de gemeente Rozendaal kunnen op deze milieustraat hun afvalstromen van dinsdag tot en met zaterdag brengen, en hebben op twee avonden in de week de mogelijkheid om dit na werktijd te doen.

